

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 16 juni 1914 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om upphävande av tullen å kalciumnitrat (norgesalpeter).

(1:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Eklund, Lyckholm, Antonsson, frih. Fleming, Bäckström, Jespersion, Röing, Rune, Källman, Karlsson i Fjäl, Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Danström, C. Th. Magnusson, frih. Hermelin, Rundgren och Uddenberg.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 52, har herr Carlson i Herrljunga, med åberopande av en av honom vid innevarande års första riksdag väckt motion (nr 44), hemställt, »att riksdagen måtte besluta upphäva tullen å kalciumnitrat (norgesalpeter).»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till ovannämnda motioner.

Så kallad norgesalpeter framställes genom att utspädd salpetersyra, vars kväve på elektrisk väg utvunnits ur luften, får inverka på kalksten, varvid bildas salpetersyrad kalk eller kalciumnitrat, även kallad kalksalpeter. Efter den sålunda erhållna lösningens indunstning erhålles norgesalpeter i fast form.

Utskottet.

Kalksalpeter kan liksom andra slag av salpeter användas dels i jordbruket såsom kvävegödselmedel och dels av industrien, t. ex. för tillverkning av dynamit och röksvagt krut. Norgesalpeter har emellertid, i likhet med det närbesläktade ämnet chilesalpeter (natriumnitrat), huvud-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 7 saml. 4 häft. (Nr 4).

saklig användning som gödselmedel. På sätt motionären erinrat tullbehandlas norgesalpeter och chilesalpeter enligt skilda rubriker i tulltaxan. Norgesalpeter, som, innan nu gällande tulltaxa den 1 december 1911 trädde i kraft, var tullfri, hänföres numera till rubriken nr 1259 »kemiskt-tekniska preparat, ej särskilt nämnda», med tull av 15 procent av värdet, under det att chilesalpeter enligt rubriken nr 1227 åtnjuter tullfrihet. För att råda bot för det missförhållande, som synt motionären ligga i anmärkta omständighet, har han nu föreslagit, att tullen å norgesalpeter måtte upphävas.

Den stora och världsmarknaden fullständigt dominerande artikeln på detta område är chilesalpeter. Världsförbrukningen därav torde uppgå för närvarande till över två miljoner ton för år. Då denna artikel med hänsyn till jordbrukets behov av gödselmedel är tullfri, torde det finnas föga fog för att ett gödselmedel, som tillverkas i ojämförligt mindre skala — de nuvarande norska verkens kapacitet lär motsvara en årlig produktion av omkring 80,000 ton — och därför i konkurrensavseende icke bör hava på långt när samma betydelse som chilesalpeter, skall draga en tull av 15 procent av varuvärdet. Det torde vidare kunna förutsättas, att ett upphävande av tullen skulle vara till gagn för vårt lands jordbruksnäring särskilt i det avseendet, att tillgång till ytterligare ett gödselmedel, som i allmänhet visat sig lika förmånligt som chilesalpeter, bör vara värdefull för jordbruket. Det har därför gällt för utskottet att tillse, huruvida eljest skäl kunna anses tala för bibehållande av tullen å norgesalpeter.

Ur statsfinansiell synpunkt är denna tull utan betydelse, då dess tillvaro så gott som utestängt all import. Det har emellertid ifrågasatts, att tullen skulle kunna äga en viss betydelse såsom skydd för den kväveindustri, vilken för närvarande håller på att utvecklas i vårt land. Härom har utskottet inhämtat upplysningar, och enligt vad av dessa framgått lär icke under förhandenvarande omständigheter något berättigat krav på sådant skydd kunna uppställas. Det är nämligen världsmarknadens pris å chilesalpeter, som, alldeles oavsett huruvida tull å norgesalpeter förefinnes eller icke, reglerar priset jämväl å den inhemska kväveindustriens produkter.

I betraktande av vad sålunda anförts, har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till motionärens förslag; bestämmelse om den sålunda ifrågasatta tullfriheten för norgesalpeter torde böra inflyta i tulltaxerubriken nr 1227, där chilesalpeter upptages såsom tullfri; och får utskottet sålunda hemställa,

att riksdagen ville, i anledning av herr Carlsons i Herrljunga förevarande motion, II: 52, besluta, att kalciumnitrat (norgesalpeter) skall vara tullfri och att till följd därav rubriken nr 1227 i gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

1227. Chilesalpeter (natriumnitrat); norgesalpeter (kalciumnitrat); stassfurterkalisalter, ej särskilt nämnda, även raffinerade; samt tomasfosfat och omalen s. k. tomasslagg — — — —*fria*.

Stockholm den 16 juni 1914.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.
